Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
Brașovu, piața mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de annunciurĭ:
Brașovŭ, piața mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ insertiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU LVI.

„Gazeta" ese în fiă-care-dí

Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anu 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Brasovŭ
a administrațiune, piața mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ și insertiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 227. Brașovŭ, Mercurĭ, 13 (25) Octomvre 1893.

Ungaria și Austria.

Brașovŭ, 12 Octomvre v.

Amŭ arătatŭ de repețite-orĭ, că politica interióră a statelorŭ europene este adĭ fórte multŭ influințată de politica lorŭ esterióră și că acésta nu se observă nicăirĭ mai multŭ ca în Austro-Ungaria. Amŭ arătatŭ în deosebĭ, că totŭ ce se face și se lucréză pe tĕrêmulŭ politicŭ înăuntrulŭ monarchiei nóstre este mai multŭ séu mai puținŭ subordinatŭ intereselorŭ marĭ, ce le dictéză militarismulŭ și raporturile de alianță dintre monarchia nóstră și dintre Germania și Italia, și amŭ ḑisŭ, că din causa acésta suntŭ negligeate multe alte interese de viață, ce le condiționéză desvoltarea interióră politică a Austro-Ungariei.

De temere ca sĕ nu fiă alterate amintitele interese și raporturĭ și pentru ca monarchia sĕ se presente înaintea aliaților sĕi ca unŭ statŭ consolidatŭ cu-o organisațiune tare și durabilă interióră, cei dela cârmă suntŭ contrarii orĭ cărorŭ reforme radicale politice și ținŭ cu tenacitate la starea de dreptŭ publicŭ stabilită prin pactulŭ dualistŭ dela 1867, cu tóte că este adĭ pe deplinŭ constatatŭ, că majoritatea popórelorŭ monarchiei, ba putemŭ ḑice chiar și Maghiarii și Germanii, carĭ tragŭ și au trasŭ celŭ mai mare folosŭ din organisația dualistică a monarchiei, nu suntŭ mulțumițĭ cu resultatele ei.

In asemenĭ împrejurărĭ cestiunea naționalitățilorŭ, care bate cu totŭ mai mare vigóre la porțile parlamentelorŭ din ambele state ale monarchiei, a trebuitŭ sĕ devină o adevĕrată calamitate pentru guvernanțĭ, căcĭ totŭ mai multŭ ei trebue sĕ se convingă, că este imposibilŭ, ca ea sĕ se resolveze în modŭ mulțumitorŭ, fără ca sĕ se sgudue basele sistemului de guvernare dualistŭ, practicatŭ de 26 de anĭ încóce. De aceea îi vedemŭ desfășurândŭ în cestiunea acésta mai multŭ o activitate negativă, avêndŭ ca țintă paralisarea mișcării naționale a popórelorŭ și întrebuințarea tuturorŭ mijlócelorŭ posibile spre a le face sĕ accepteze și sĕ se supună stărilorŭ actuale de lucrurĭ!

Cu deosebire se observă acésta activitate negativă la guvernanții ungurĭ, carĭ trăiescŭ în credința deșértă, că vorŭ puté resolva grava cestiune a naționalitățilorŭ printr'unŭ *aut-aut*, care va sĕ ḑică: séu vĕ vețĭ supune de bună voiă dictatului nostru, séu vĕ vomŭ sili sĕ vĕ supunețĭ.

La o resolvare practică și positivă a cestiunei naționalitățilorŭ Ungurii nu se gândescŭ de locŭ, căcĭ, ḑicŭ ei, orĭ ce concesiune făcută naționalitățilorŭ ar sgudui organisația actuală a statului, precum și egemonia maghiară, ce se întemeiéză pe pactulŭ dela 1867 și acésta ar fi în contra intereselorŭ monarchiei și ale triplei alianțe; din contră este în interesulŭ statului și alŭ monarchiei ca naționalitățile sĕ se supună necondiționatŭ așa ḑisei „idei de statŭ maghiarŭ."

Politicii ungurĭ mergŭ însĕ unŭ pasŭ și mai departe. Ei se încércă a influința în direcțiunea acésta negativă și politica de naționalitate a guvernului austriacŭ. A fostŭ de ajunsŭ, ca contele Taaffe sĕ vină c'unŭ proiectŭ de lege mai radicalŭ de reformă electorală, pentru ca cei din Pesta sĕ dea alarmă, că ocârmuirea din Viena pregătesce în Austria o schimbare în sensŭ federalisticŭ, și că prin urmare acésta politică, care favoriséză întărirea elementelorŭ slave, ar amenința dualismulŭ.

Orĭ câtă silință și ar da prin urmare contele Taaffe de-a afla modulŭ și chipulŭ celŭ mai potrivitŭ pentru a-șĭ realisa vechiulŭ sĕu „programŭ de împăcare", elŭ nu va puté ajunge la nicĭ unŭ resultatŭ practicŭ, pe câtă vreme Ungurii îi vorŭ striga unŭ *veto*, presentându-i contractulŭ dela 1867. Acestŭ contractŭ ei ilŭ înțelegŭ așa, ca sĕ fiă și în Austria unŭ guvernŭ centralistŭ și suprematistŭ, ca în Ungaria, éră orĭ-ce abatere o consideră ca o amenințare directă a dualismului.

„De vețĭ încerca a sgudui prin esperimente federalistice pactulŭ dela 1867, amenințândŭ consolidarea interióră a Ungariei, „pe basa unității sale naționale și de statŭ", Ungaria se va reîntórce la uniunea personală, — ḑicea mai alaltă-erĭ cătră Austriacĭ guvernamentalulŭ „Pester Lloyd".

Sciu fórte bine cei dela numitulŭ ḑiarŭ, că Ungurii nu vorŭ avé nicĭ decum mare grabă în a se folosi de ocasiune „spre a recâștiga pentru Ungaria atributele independenții de statŭ, ce le împarte acum cu Austria în afacerile comune", ba recunoscŭ chiar, că o asemenea întorsĕtură „n'ar fi prea fericită". De unde își iau ei dér curagiulŭ de a amenința în acestŭ modŭ pe cei de peste Laita și încă din incidentulŭ unei simple reforme electorale? Pe ce se razimă ei, când portă unŭ asemenea limbagiu plinŭ de îngâmfare?

„Pester Lloyd" ni-o spune, scriindŭ: „Acele marĭ interese ale *posițiunei de putere* și ale *capacității de acțiune* a monarchiei, de dragulŭ carora Ungaria în pactulŭ de dreptŭ publicŭ a sacrificatŭ multŭ din drepturile sale istorice, suntŭ tot-odată interesele propriei nóstre puterĭ și capacitățĭ de acțiune *în afară*, și e de prisosŭ de a mai arăta de ce voimŭ sĕ le scutimŭ contra orĭ-cărei sguduirĭ și a orĭ-cărui atacŭ".

Din aceste cuvinte resultă clarŭ și limpede, că fóia unguréscă are în vedere aicĭ marile interese, ce légă astăḑĭ Germania de Austro-Ungaria, cu alte cuvinte considerațiunĭ de politică esterióră. Și décă vomŭ avé în vedere, că pressa germană centralistă din Austria condamnă reforma electorală sub cuvêntŭ, că ar amenința tripla alianță și ar pregăti alianța cu Rușii, atuncĭ vomŭ ajunge în casulŭ de față la conclusiunea, că interesele cele marĭ, la carĭ se provócă Maghiarii și Germanii, în combaterea politicei de naționalitate a guvernului austriacŭ, suntŭ interesele de preponderanță și de supremațiă ale germanismului aliatŭ cu maghiarismulŭ în contra Slavilorŭ și a Românilorŭ din monarchiă, interese, carĭ își află sprijinulŭ celŭ mai puternicŭ în politica Germaniei.

De aicĭ vine, că cei din Pesta s'arată așa de voinicoșĭ în amenințările lorŭ la adresa guvernanțilorŭ din Austria.

Asociațiunea transilvană la 1870 și 1893.

Suntŭ 23 de anĭ, de când Asociațiunea nóstră transilvană și-a ținutŭ la Năsĕudŭ a ḑecea adunare generală a sa, sub presidiulŭ rĕposatului baronŭ *Ladislau Popŭ*. Acum, după aprópe unŭ pătrarŭ de veacŭ, Năsĕudenii au avutŭ pentru a doua-óră ocasiunea de-a primi în mijloculŭ lorŭ adunarea generală a acestei Asociațiunĭ. Din acestŭ incidentŭ, d-lŭ Zaharia Boiu publică în colónele „Transilvaniei" o interesantă paralelă între starea Asociațiunei transilvane la 1870 și cea de astăḑĭ. Ĕtă constatările, ce le face d-sa:

Numĕrulŭ membrilorŭ Asociațiunei era pe atuncĭ: 47 fundatorĭ, între carĭ marele proprietarŭ din Stoiescĭ (Bucovina) Georgiu Popoviciu cu 1000 fl., ér d-nii Macedonŭ Popŭ, br. Davidŭ Ursu, Const. Papfalvi, districtulŭ Cetății de Pétră și Petru Rațiu, cu câte 200 fl.; 30 pe viéță; ordinarĭ anualĭ 126, preste totŭ 203; *astăḑĭ numĕrulŭ lorŭ este întreitŭ mai mare.*

Despărțĕminte erau atuncĭ, la punerea în lucrare a regulamentului respectivŭ, 22; astăḑĭ suntŭ 34, *crescĕmêntŭ 12.*

Fóia Asociațiunei, „Transilvania", avea atuncĭ 231 abonațĭ; astăḑĭ are peste 800, *crescĕmêntŭ 600.*

Intratele au fostŭ atuncĭ peste 7000 fl., erogatele peste 3000 fl., astăḑĭ ambele peste 8000 fl. Starea averei Asociațiunei preste totŭ ni-se presentă la 1870 în sumă rotundă cu 50,000, ér la 1893 ni-se presentă totŭ în sumă rotundă *împătrată.*

Mulțĭ din credincioșii fii ai poporului

FOILETONULŬ „GAZ TRANS."

O călĕtoriă desperată.

Narațiune de A. O. *Klaussmann.*

(2) (Fine).

Ca o fantomă sbură locomotiva singură prin nóptea viscolósă. Lederer n'a deșteptatŭ pe fochistulŭ sĕu, ca sĕ nu se facă fără folosŭ sgomotŭ în șopronŭ. Elŭ luà de-acolo numai o manta cu glugă, pentru medicŭ, ca acesta sĕ se pótă încâtva apĕra în contra plóiei torențiale; amêndoi se urcară apoi pe locomotivă.

Lederer turnà o cană de uleiu peste cărbunii aprinșĭ, ca sĕ pótă dobêndi mai grabnicŭ vaporŭ intensivŭ. Incetŭ porniră apoi prin întunecimea nopții, iuțéla mașinei se totŭ mărea și se potolì puținŭ numai când treceau peste prima stațiune Friedrichshütte. Schimbătorile erau bine puse și trecură norocoșĭ.

Medicului ședea pe cărbunii de pe tenderŭ și încerca sĕ-șĭ continue somnulŭ întreruptŭ. Lederer își împărți atențiunea între focul dela casanŭ și între mersulŭ regulatŭ alŭ mașinei, la altŭ-ceva nu se uita în acéstă călĕtoriă temerară prin nóptea viscolósă, căcĭ și așa n'ar fi folositŭ nimicŭ. Erau atâtea posibilitățĭ pentru o nenorocire, încâtŭ puterea și precauțiunea omenéscă n'ar fi pututŭ sĕ o împiedece.

Trebuia dér sĕ se lase totulŭ în mâna sorții.

Probabilŭ, că tînĕrulŭ medicŭ, care se decise la acéstă călĕtoriă în zelulŭ sĕu de a ajuta, nicĭ nu visa în ce mare periculŭ se află, căcĭ altfelŭ nu s'ar fi mai gânditŭ sĕ dórmă.

Trecură de Zawadzki, ultima stațiune înainte de Vosowska. Mai era de percursŭ încă $^1/_4$ milŭ germanŭ. Până acum tóte au mersŭ bine. Lederer se uita la ciasornicŭ, trecuse o óră dela plecare, într'unŭ sfertŭ de óră mediculŭ putea sĕ fiă la patulŭ copilului bolnavŭ, décă Lederer oprea locomotiva în apropiere de casa funcționarilorŭ, în care locuia.

Cu câtŭ bărbatulŭ desperatŭ se apropia mai multŭ de casa sa, cu atâtŭ mai iritatŭ era. Elŭ întărì curentulŭ de vaporŭ și deschise ușa dela focŭ, ca sĕ arunce noi cărbunĭ peste elŭ. Tocmai pe când se plecà la focŭ, locomotiva primì de-odată o sguduitură. Unŭ strigătŭ înfricoșatŭ rĕsună. Lederer sărì în susŭ și se plecà câtŭ numai putù afară din locomotivă.

Intr'o clipă observà elŭ, că treceau tocmai pe la unŭ locŭ, unde se încrucișa unŭ drumŭ cu șinele; lumina nesigură, ce o rĕspândea foculŭ din locomotivă ilŭ lăsà sĕ observe acésta. In momentulŭ următorŭ era érășĭ încungiuratŭ de întunerecŭ.

„Ce-a fostŭ asta?" întrebà mediculŭ, care sărise în susŭ spăriatŭ.

„O, nimicŭ, posibilŭ a fostŭ o pétră, care s'a înțepenitŭ între șine", rĕspunse Lederer abia rĕsuflândŭ. „Suntemŭ îndată acasă. Numai încă câte-va minute!"

Elŭ mai domolì mersulŭ mașinei, însĕ o făcù acésta numai mecanicŭ, ca în visŭ. Strigătulŭ teribilŭ, pe care l'a auḑitŭ, îi oprì aprópe bătaia inimei.

Iși putea închipui ce s'a întêmplatŭ. Fără îndoială, că unŭ carŭ, ce venea din drumŭ, se afla pe șine pe când trecù locomotiva. Ea dĕdù peste căruță, acésta o dovedì greaua lovitură, ce-o sguduì, și de sigurŭ cei ce ședeau în căruță s'au nenorocitŭ — erau morțĭ și rănițĭ!....

Ajunseră la casa funcționarilorŭ! Lederer mai multŭ a presimțitŭ apropierea, decâtŭ a cunoscutŭ clădirea. Locomotiva se oprì, și mediculŭ condusŭ de Lederer, se duse la casă. Din etagiulŭ de susŭ se zărea lumină. Acolo era locuința conducĕtorului de locomotivă, acolo se lupta copilulŭ cu mórtea. Pentru a scăpa pe acestŭ copilŭ, a omorîtŭ alțĭ ómenĭ și i-a ciungăritŭ! Lederer gemea tare. Cu mare greutate își târî picióréle pe scărĭ în susŭ. Bătù la ușă și nevastă-sa o deschise.

Copilulŭ mai trăia încă!

Lederer îi vĕḑù fața schimbată și îi auḑì horcăiala! In urechile lui rĕsunà érășĭ strigătulŭ îngrozitorŭ, pe care ilŭ auḑise cu câte-va minute mai înainte la trecĕtóre. Incordarea grozavă, ce-lŭ cuprinse mai multe césurĭ, disparù acum, când își ajunse